

פרוטוקול מס' 186

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
מיום ו' כ"א אייר תשל"ו 21.5.78 שעה 8.30

נכח:

חברי הועדה:
י. ארידור - יו"ר
נ. אליעד
י. בארי
א. גיבלבר
מ. הכהן
ב. מואב
ד. קורן
ב.צ. קשת

מוזמנים:
ח"כ ש. גרוס
מר קפלן - משטרת ישראל
מר שלמון - מפעל הפיס
מר פיננוקס - מפעל הפיס
מר רותם - משרד הפנים

מזכיר הועדה: י. ברזני

רשמה: א. גוטמן

סדר היום: 1. הנהגת הגרלה של מפעל הפיס בה יהיה מספר סידורי של הכרטיסים סמוי מן העין עד לפתיחתם - הצעה לסה"י של ח"כ ש. גרוס.

2. חקירת ראשי רשויות מקומיות ע"י המשטרה

היו"ר י. ארידור: אני פותח את הישיבה.

הנהגת הגרלה של מפעל הפיס בה יהיה מספר סידורי של הכרטיסים סמוי מן העין עד לפתיחתם - הצעה לסה"י של ח"כ ש. גרוס

היו"ר י. ארידור: אני מקדם בברכה את האורחים ממפעל הפיס, מהמחלקה לזיהוי פלילי של המשטרה ומשרד הפנים.

את הדיון, באספקט של מפעל הפיס, סיימנו. עלינו לדון באיזה מדה הכרטיסים המוצעים ע"י מפעל הפיס, נראים בטוחים ע"י המשטרה. אולי מר קפלן יאמר מה העלו הבדיקות של המשטרה.

מר קפלן: אנחנו נתבקשנו ע"י מפעל הפיס, לפני כחצי שנה, להציע הצעות לשפר את הבטיחות של הכרטיסים, בנושא הזיוף. אנחנו בדקנו את הכרטיסים והצענו הצעות מסוימות, בשני מישורים: מישור אחד - על מנת להקשות על הפתיחה, או אם פותחים יש להבליט את הסימנים שהכרטיס נפתח. מישור שני - להגביר את הפיקוח על הכרטיסים.

דבר שני, שנתבקשנו הוא, לבדוק דוגמאות של כרטיסים בחו"ל, ולהמליץ באיזה מדינה הם עדיפים או לא עדיפים, ובמה הם יותר בטוחים, במת פחות בטוחים מהכרטיסים הנהוגים אצלנו. נבדקו אצלנו דוגמאות מסויצריה ומארה"ב.

למעשה, זאת המסגרת של העזרה והסיוע שהושגו למפעל הפיס בנושא הזה.

כמה מלים כלליות בנושא של בטחון. אין בטחון מחלט. הכל תלוי באמצעים העומדים לרשות מי שרוצה לרמות. כשאתה מגביר את אמצעי הבטחון, אתה רק מקשה על מי שרוצה לרמות; הוא צריך להשקיע יותר כסף על מנת לעשות זאת והוא יסתכן יותר. אבל, להגיד שיש בטחון מחלט - אין דבר כזה. אנחנו רק חושבים על דרכים להקשות.

יש לנו במעבדה שלנו נסיון של שיטות שונות של קריעת הזוטא ע"י פתיחה, ואולי לפעמים באמצעים יותר מתוחכמים.

החשוב ביותר זה למנוע שאפשר יהיה לקרוא מה שיש בפנים מבלי לפתוח. זאת בעצם השאלה הקרדיבלית. יש שיטות צילום מיוחד, שימוש בכימיקלים מסוימים, שבמצבים מסוימים כרטיסים מסוימים אפשר לקרוא מה שיש בפנים בלי לפתוח ובלי להשאיר סימנים. זה, לדעתנו, הדבר המסוכן ביותר, כי פעולה כזאת אינה משאירה סימנים, ואז כל אחד יכל לקרוא, וכרטיס שאינו זוכה - יוחזר.

בכרטיסים האלה, לא מצאנו שאפשר לעשות דבר כזה, ז"א לא מצאנו שאפשר לקרוא מה שכתוב בפנים בלי להשאיר סימנים.

אם פותחים - באיזה מדה הסימנים של הפתיחה בולטים וקל להכיר בהם, וקשה לסגור אותם מחדש מבלי שירגישו בהם - זאת הסוגיה השנייה. ז"א, איש, שבא לקנות כרטיס פיס, ירגיש בזה, וזה שצדקה ביקורת אחרי כן ירגיש בזה.

ביקשנו, שמפעל הפיס יעשה ביקורת של אנשי מקצוע, שיוכלו להכיר יותר טוב מאשר המוכר הרגיל, את הסימנים של הפתיחה.

השאלה השנייה, למעשה, משולבת עם הביקורת, השבמדה ופותרים - אפשר יהיה להכיר את הסימנים של הפתיחה והסגירה מחדש. זה קו המחשבה. את הפרטים ידגים מר פיינווקס.

מר פיינווקס: התרכזנו בבעיה של פתיחת כרטיסים אשר מוכרים בארץ. מצאנו פליליים בטיכית פליליים, ראינו שאנשים בדרך כלל פותחים את הכרטיס בצורה מכנית, פותחים את הקיפול של

כרטיס הזוטא, מפענחים את המספר, וסוגרים בחזרה. אם דבר כזה מגיע לביקורת במעבדה בשלמות - אפשר למצוא את הסימנים מסביב. מאחר והדין הוא, שמי שזכה בזוטא, זורקים את הספח ונשאר רק החלק הפנימי, אסן אפשר לבדוק סימנים שיעידו אם שיפלו בו.

אני יכל לפתוח זוטא, לראות את המספר ולסגור ולא להשאיר סימנים. צריך להיות מושחה כדי להבחין בזה. אנחנו נתנו כמה הצעות כדי לשפר את זה. תחילה היו הדפסות שהקלו בעת הפתיחה לשטש את סימני הפתיחה, במדה ומישהו פתח וסגר. לכן, הצענו להשאיר יותר מקום ריק ללא הדפסה, כדי שאפשר יהיה להבחין בסימנים במדה ומישהו פתח. כמובן, שזה לא דבר שיכל להעשות בהקף רחב, אבל מספר אנשים יכולים לעשות זאת.

ביקורת: תמיד צריך לעשות ביקורת במקומות שמוכרים את כרטיסי הפיס. לפי השוק, אפשר לראות באיזה קיוסק קונים וזוכים יותר.

עקב בדיקות כאלה, תמיד שיפרנו את השיטות.

היו זמנים, שסגרו את הזוטא עם חוט, וזה אמנם מקשה במדה מסוימת. אנחנו הצענו, שמי שזוכה, שיחזיר עם הפלומבה.

אחרי הבדיקות האלה, קיבלנו באמצע שנת 75 מחו"ל מספר דוגמאות. הנה לפניכם כרטיס העולה 5 פרנק שויצרים, הוא סגור בסגירה עם מתכת בפשנט מסוים. המספר הזוכה נמצא בתוך קיפול באמצע בתוך הכרטיס. מקופל ונסגר. אפשר לפתוח את סגירת המתכת ולראות את המספר. זה, בודאי קשה. אפשר ליצר דבר כזה חדש, לפתוח ולסגור, אבל זה לא יכל להעשות ע"י איש פרטי באמצעים פשוטים.

בכרטיס שויצרי מסוים, באמצעים שלנו, בלי להשאיר סימן, פיענחנו את המספר. הודענו לשויצרים על כך, והנציג שלהם נדהם. כתוצאה מזה, הם הקטינו את המספר. אבל, הסכנה היא שבכל זאת אפשר לטפל בזה. אבל, לאדם פרטי אין אמצעים לעשות בדיקה כימית וכו'. מה עושה איש פשוט? הוא מנסה לפתוח בכח ולסגור את זה. יש סכנה שהסגירה לא תהיה כל כך יפה ואפשר למצוא כל מיני תרוצים ולאמר שלא פתחו, למרות שכן פתחו.

מקובל, שאין דבר שאי אפשר לזייף ולתקן.

אחרי פרק זמן, קיבלנו כרטיס מפעל פיס אמריקני. אלה כרטיסים אשר מדפיסים אותם בארה"ב.

בהתחלה, בכרטיסי מפעל הפיס שלנו, זה היה סגור בלחץ, ואי אפשר היה לדעת אם בלחץ החזירו את זה. עכשו, אני רואה, שזה לא מופיע יותר באמצע, אלא בצד, וזה לאור המלצה שלנו, ז"א, יש שיפור.

כאשר קיבלנו את הכרטיסים המודפסים בארה"ב למפעל פיס בארה"ב, אנחנו ראינו שמופיעים שם מספרים בחלונות העשויים עם חוטי זהב. אם מגרדים את זה במטבע - רואים מה המספר בפנים. במיכשור העומד לרשותנו, אנו מנסים להגיע לפיענוח המספר. השיכבה אשר מכסה את המספר, היא כל כך דקה, שאין אפשרות למדוד אותה. מכסים את המספר בשיכבה דקה מאד, אבל היא לא מעבירה אור, כי זאת שיכבת מתכת. אנחנו, במעבדה, בשלב של בדיקות מעבדתיות, במיכשור מתוחכם, אפילו עם קרני רנטגן, עשינו בדיקה קונבנציונלית שאפשר לפענח את המספר ולכסות אותו בחזרה. פה זה קשה, כי כל פתיחה, אשר עשיתי, השאירה איזה שהוא סימן. אחרי פתיחת הכרטיס, אי אפשר להחזירו למצב הקודם בלי להשאיר סימן. אחד יכל לפתוח בצורה יותר מוצלחת, ואחד בצורה פחות מוצלחת, אבל רואים שהיה איזה שהוא שיפור בכרטיס.

על מנת לשפר את מצב הסגירה, הצענו למפעל הפיס שיבדו אם ע"י אותו מפעל אפשר להקשות יותר על הפתיחה.

בבדיקת הכרטיס, איפה שזה עשוי עם חושי זהב, וזה זהב נקי, כאן יש סכנה, שיכולים לעשות את זה ע"י בית דפוס גדול, וזה קשה.

מר קפלן: הרעיון הוא להוריד ואחרי זה להחזיר את אותה שיכבה מחדש.

מר פיינווקס: אם במפעל הפיס הישראלי, הכרטיסים הם כל אחד ואחד שונה, אז צריכים לקחת כל אחד. אבל, כיש סידרה של מספרים, אז מי שרוצה לדעת, יכל לראות אולי הוא צריך לפתוח רק חלון אחד או שניים. אבל, מישהו יכל לגרד את זה, ובאיזה שהיא צורה לסגור, ואז מקרה אחד או שניים יכולים לעבור.

יש דוגמא עם ציורים. גם אם מגרדים, נשאר איזה שהוא ציור, וגם את הציור צריך לעשות מחדש. כנראה, שזה מתאים יותר מאלה שבדקנו. עשינו בדיקות לא כימיות, אלא אופטיות, ואי אפשר לראות את המספר. בצילום אינפרא-אדום גם כן אי אפשר לראות את המספר. יש לי כאן צילום אינפרא-אדום, שהוא אטום לצבעים. הציור השחור - רואים. אבל, הזחב לא מעביר אור ולא רואים את המספר.

מר קפלן: ערכנו סידרה שלמה של בדיקות מכל הסוגים, בכל הדוגמאות האלה. עם הכרטיסים האמריקאים, קיבלנו דוח מעבדתי של ה"פרנקלין אינסטיטיוט" בפילדלפיה, שגם שם הפעילו אמצעים שונים ושיטות שונות של צילום, כולל רנטגן ושימושים שונים, וכל השיטות לא הועילו.

אנחנו, גם כן, חזרנו על נסיונות אלה, והוספנו בדיקות, שנראו לנו שהם לא ניסו אותן, ולא הצלחנו להגיע לזה שנוכל לקרוא את מה שכתוב, מבלי לגרד.

בשלב שני, מגרדים ומחזירים מחדש, כביכול, את מה שנראה קדם. ז"א, הקושי הוא שאתה צריך ציוד יקר מאד, וצריך איך שהוא להכניס לתוך מכונה בצורה מדויקת. אם אתה מוסיף גם צורות מיוחדות על זה, אז אתה מגביר את הקושי. אם אתה לא חוזר על אותן הצורות, אלא משבוע לשבוע יש לך צורות שונות, אז על מנת להכין את זה כדי לזייף, הרי אחת הבעיות בזיוף היא בעיית הזמן. אם יש החלפה מתמדת, אז זה נראה לנו די טוב.

מ. הכהן: אנחנו היים בחברה יהודית, ויהודים התמחו שנים הרבה בזיופי מסמכים, יותר מאשר בכל חברה, וזאת בגלל כל מיני סבות הסטוריות. יש משהו בחברה היהודית, שזיופי תעודות וזיוף תעודות אלה דברים מתוחכמים שהגויים לא מתלבטים בהם כמו שאנו, ואולי זה מתאים למאמר התלמודי "רוב גנבי ישראל".

מאחר וזה כך, היות ואני לא בקיא בסדרי פיו כי אני לא קונה פיס, היתי רוצה לשמוע כמה פרטים בצד הארגוני, ז"א לא בצד של הכרטיסים עצמם ואמצעים לזיופים, אלא הצד הארגוני, ז"א סדרי מכירה, מתי מקבל הסוכן את הכרטיסים, מתי הוא מחזיר אותם, ומה בין הגרלה להחזרת כרטיסים. יתכן שאם איננו יכולים להתגבר על הצד של הזיוף הטכני, יכל להיות שאנו יכולים להתגבר על הענין מבחינה ארגונית.

היו"ר י. ארידור: עד כמה שידוע לי, הסוכן לא מקבל בכל שבוע סט חדש, אלא הוא מקבל כמה שבועות מראש מספר טסים.

מ. הכהן: היות ואני מבין, שהזיופים הם בעיקר בזוטא, היתי רוצה לשמוע, האם נעשה איזה שהוא סקר, מה אומר הדבר מבחינת מפעל הפיס, האם בכלל יבטל את נושא הזוטא?

היו"ר י. ארידור: הבעיה, ברגע זה, איננה הזוטה, אלא התכנית להוציא הגרלה, שהפרס הגדול הוא 5,000 ל"י, וההגרלה הזאת תהיה סמויה, אבל ביתנת לפדיה במקום, ז"א מעין זוטה, אבל בקנה-מה גדול.

מ. הכהן: אינני יודע מה סמכותנו לקבוע אם מפעל הפיס ינפיק הגרלות.

היו"ר י. ארידור: יש הצעה לסדר-היום של ח"כ ש. גרוס, וההצעה הועברה לוועדת הפנים. המלצת ועדת הפנים תחייב את מפעל הפיס.

מ. הכהן: אני רוצה להצטרף אליה, הסגללים את הרעיון מיסודו. בגלל האופי המיוחד של כספי מפעל הפיס, אינני בא לאמר לחברה שלנו "בואו בסגור את המפעל הזה". אבל, בחברה כמו שלנו, כאשר המצב החברתי והכלכלי, וכל המשתמע מכל זה, הוא כפי שהוא, אני לא חושב שזה יהיה מהתבונה והתינוך הטוב, אם נפתח עוד מקור לריצה אחרי רווחים שצדקנו בדרך כלל המוני העם ודלת העם, שהם קוני הפיס, כי אנשים מבוססים לא כל כך עוסקים בזה.

היו"ר י. ארידור: בישיבה הקודמת, בנושא זה, במסרה סקירה עם מספרים סטטיסטיים מי קונה ומה הסכומים שמפעל הפיס רוצה לעשות את ההגרלה הנוספת הזאת. הדעה של רוב חברי הוועדה היתה, שאין מניעה להוציא הגרלה זאת. אבל, נשאר לדיון הנושא הבטיחותי.

מ. הכהן: אם זה היה דעת רוב חברי הוועדה - ואני לא היתי נוכח בישיבה - אני מרשה לעצמי לערער על הדעה הזאת, ואני חושב, שזה לא דבר טוב. כל נושא ההימורים, בצורה זאת ואחרת, יותר חיובי או פחות חיובי, זה נושא הטעון בדיקה בחיי החברה שלנו.

ב.צ. קשת: אם לא דנים על הפיס הקיים, למה קיבלנו הסברים בנוגע לזוטה הקיים היום? אם הכוונה היא, שמה שרוצים להוציא יהיה במתכונת של הזוטה הקיים, אז אני מבקש את רשות הדיבור.

היו"ר י. ארידור: אנחנו דנים על הזוטה של היום, כי הבעיה העומדת בפנינו היא בעיה מאותו סוג, ז"א אם כאשר אדם קונה הגרלה והוא זוכה מיד - זה אותו פרינציפ.

ב.צ. קשת: אני יוצא מצקודת-טבט, שבהגרלה החדשה אוכבות אותן הסכנות שהיו בהגרלה של הזוטה. אם נקבל את העמדה המחייבת, יש לדעתי למצוא את הדרך שהזכיה לא תהיה במקום. כל זה למה? כי אינני חושב, שאנו צריכים לדאוג שהפושעים יחדדו את מוחותיהם. לוא היתי יודע שפושעי הפרוטקשין יעבור לזה - אולי היה כדאי... אבל, פה מתמחים אנשים מסוג מסוים, ואינני חושב שאנו צריכים לתת להם שטח פעולה נוסף.

שנית, בקהל קימת עצבנות שמא רימו אותנו. לכן, לדעתי, זה מיותר.

שלישית, אני חושב, שהמטרה עסוקה מאד וחבל להטריח אותה בדבר הזה.

אבל, מפעל הפיס זקוק להכנסה הזאת, אם זה זוטה קטן או גדול. בזוטה הקטן התשובה שלי היתה מידיית והיתי אומר שבזמן ההגרלה הגדולה, כפי שיש מספר סופי המזכה את האדם ב-8 ל"י, כך יכל להיות עוד מספר המזכה את האדם בכרטיס נוסף של הפיס. ואז, אם מס' 7 מזכה אותו ב-8 ל"י ומס' 8 מזכה בכרטיס נוסף, אז הוא את הכסף הזה לא מחזיר לכיס אלא למפעל הפיס.

אינני יודע כמה יעלה דבר כזה לקונה, אם מחיר הפיס ישאר אותו מחיר ורק ההגרלה תגדל. איך הדבר הזה יעשה?

היו"ר י. ארידור: זאת סידרה חדשה לגמרי, וזה כרטיס נפרד בפני עצמו. הוא אינו קשור עם כרטיס המוצא היום. הכרטיס המוצא היום, נשאר, ומי שירצה כרטיסים המזכים ב-5,000 ל"י במקום, יקנה אותם. הזוטא ישאר בצמוד לכרטיס הקיים.

ב.צ. קשת: אני מציע, שיבטלו את הזוטא הזאת בכוון שאני אומר. אני חושש בפני הזכיה במקום בסכום של 5,000 ל"י. זה סכום רציני. אני היתי נזהר, והיתי מציע שמפעל הפיס - אם נכבד את רצונו להגדיל את הכנסותיו - יחפש את הדרך לא בזכיה במקום. בשיטה הזאת, הרי פושעינו יעברו לשווייץ, ימצאו את הפגמים אצלנו, ושם ישקיעו השקעה רצינית בטיפול בענין הזה. אני חושש מאד, שמפעל הפיס יהפך למוקד של פשיעה, עצבנות ובעיות מיותרות אינני חושב, שזאת הדרך המתאימה. אם כי אני מוכן עוד לשמוע הסברים כדי להשתכנע.

ד. קורן: האם מפעל הפיס התייעץ עם פסיכולוגים בקשר לענין הזה של הזוטא? אדם קונה פיס והוא משתעשע בתקוה שיזכה. אבל, אם הוא קונה כרטיס היכל לזכות אותו במקום, ומתברר לו שהוא לא זכה - ורוב רובם של הקונים אינם זוכים - מדוע שיקנה? אינני יודע מה עושים במדינות אחרות, ומדוע שם קונים דוקא את זה. אבל, נדמה לי שזה לא רציני. אחרי מחזור ראשון ושני, כשיתברר לציבור שמספר הזוכים קטן, ימנעו מזה. למה עושים את זה? יש לי רושם, שרק מוסיפים עוד איזה קונץ. שאלתי היא האם התייעצו עם פסיכולוגים ואם היתה ומה היתה העצה?

היו"ר י. ארידור: לגבי הענין של עצם ההגרלה, גם לי היו ספקות. כתוצאה מדברי אנשי מפעל הפיס, בישיבה הקודמת, נחה דעת רוב חברי הוועדה, שעצם התכנית היא שבירה, ואחת הסבות שהם צריכים ללכת לתכנית כזאת, זה שהם צריכים מפעם לפעם לשנות את המתכונת של ההגרלה, כי הגרלה במתכונת קבועה במשך זמן רב, משעממת את הקהל. לפי סטטיסטיקות, שנבדקו ע"י מר ארן, אין הוכחה שדוקא אנשי דלת העם משקיעים את כספם בנושא הזה. לכן, לא היה נראה לי, שיש מקום לביקורת על עצם התכנית.

אומר לכם מה היה הסיכום של הוועדה - אם כי אפשר לשנות אותו - סיכום הוועדה היה בדברי: "היתי מציע סיכום-ביניים לפי התגבשות דעת הרוב. אפשר להגיד, שכלם שותפים להערכת התרומה של מפעל הפיס לאותם בתי-חולים ובתי-ספר ומפעלים דומים.

ביחס להגרלה הספציפית, דעת הרוב בוועדה היא, שאין מניעה לעשות חידושים לגבי המסגרת של ההגרלה, כולל הסכום. אנחנו עוד רוצים לבדוק את הענין הבטיחותי, ונגסכם את דעתנו ונבניח את המלצותינו בפני הכנסת אחרי בדיקה בנושא הבטיחות". זה היה הסיכום בישיבה הקודמת.

לגבי הבטיחות: אני מבין, שמסגרת ישראל נותנת לנו הודעה ברורה, שבאמצעים הטכנולוגיים העומדים לרשותה, אי אפשר לראות את המספר, בלי לכרסם בכרטיס. זה בשבילי קריטריון די טוב.

ראית המספר באמצעים מכניים: הצבעתם על כך, שצריך לעשות הכנות לגבי הכירסום המכני בכרטיס הזה.

אבל, אתם צריכים לקחת בחשבון, שזאת לא הגרלה היוצאת בכל שבוע בסידרה חדשה, אלא התכנית היא להזרים חצי מליון כרטיסים לשוק, ולא להוציא סידרה חדשה עד שהכרטיסים - או רובם - יימכרו. ז"א, הכרטיסים יהיו בשוק, ולאנשים יהיה זמן כל עוד הסידרה לא נגמרה - ולמעשה, זו תקופה די ארוכה - יהיה להם זמן להשקיע את ההשקעות הדרושות כדי לעשות את הפתיחה המכנית.

אני מקבל, שבשביל הגרלה של זוטא של כמה לירות בודדות לא כדאי להשקיע את ההשקעות האלה, ז"א אם פותחים אז זה באמצעים הנראים לעין ואין טעם לעשות זאת באמצעי מעבדה. אבל, אם מדברים על כרטיסים המסתובבים זמן רב בשוק, ואלה סכומים גדולים של זכיה, כגון 5,000 ל"י, אז השאלה אם כמו שנכנסנו למאפיה ב"טוטו" האם לא כדאי יהיה לפושעים לקחת בית-דפוס, אפילו לא בארץ, אלא בחו"ל ולהשקיע בו את האמצעים הדרושים ולעשות סידרה של כרטיסים. אם הוא צריך להשקיע 200,000 ל"י, כמה כרטיסים אשר זוכים מכסים את ההשקעה שלו. אין כאן בעיה של זמן.

אולי פעלתם מתוך הנחה, שזה יוצא בכל שבוע, וכל שבוע אפשר יהיה לשנות את הסימן. לי היה ברור, מדברי מר אדיק, שזה לא יוצא כל שבוע.

ככל שזה ייזרק לשוק בכמויות יותר גדולות - יהיה כדאי להשקיע פה באמצעים כדי לבדוק את הכרטיסים. אם אתם לא בטוחים בעצמכם בנושא הזה, אני לא חושב שכדאי לתת לציבור הפושעים הזדמנות לפרנסה נוספת.

בארי : אני רוצה להעיר הערה אחת עקרונית; יש חולשות בחיי אנוש, שלא ניתן לשרש. אחד היצרים האלה הוא ההימור. הבעיה שאתה עומד בפניה אינה ביטול הפיס מחר, ואז עמך בני ישראל אינם מהמרים. השאלה היא, האם אתה ממסד את זה או אינך ממסד את זה. אם אני צריך לבחור באחת משתי הרעות - אני מעדיף את המיסוד. לכן, הצטרפתי לרוב בישיבה הקודמת, שלא שלל עקרונית את מפעל הפיס.

האם ניתן לארגן זאת כך, שלא יוכלו לבדוק ולגבות את הכסף בו במקום, ז"א לזכות בו במקום כדי למנוע את התופעות האלה? האם חשבתם על קומבינציה אחרת כל שהיא?

ש. גרוס : שמענו את דברי המומחים. כפי שאמר היו"ר, קיימת אפשרות לזיופים. אין מנוס מזה - השאלה היא רק אם זה יקח יותר זמן או פחות זמן. אם כן, אפשר לקבוע, שאי אפשר למנוע זיופים או חשיפת המספר. אם כך, אנו נכנסים מראש לדבר בלתי בריא, ומקבלים עלינו מראש את הסיכון, ואנו מודעים לסיכון שאנו מקבלים על עצמנו.

אחרי ששמענו את חוות-דעת אנשי המשטרה, אפשר להוסיף על זה: "על הראשונים אנו מצטערים" ועכשו אנו באים להוסיף ולתת מקום לפשע וזיופים.

לאור מה ששמענו מפי המומחים, אני מציע לא להכנס לסיכון זה.

אחרי שהיו"ר אמר, שיש כבר החלטה עקרונית, בהתחשב בזה שמפעל הפיס מגייס כספים לצרכים מאד מועילים וטובים, אני רוצה לאמר, שאולי בכל זאת, אדוני היו"ר, יש מקום להרהור שני. אתה אמרת שיכולה להיות בשטח זה מאפיה קטנה, ואני אומר שההימורים הם חממה לעבריות ועולם תחתון ועולם הפשע.

בשבוע שעבר נרצח אדם בסוכנות של טוטו. האיש הזה אשר מכר טוטו, הוא שייך לעולם התחתון.

השאלה מה עדיף, הכנסות של עוד כמה מליונים למפעל הפיס או טובת החברה והציבור. זאת הבעיה העקרונית, ואני חושב, שבמצב המוסרי והחברתי, שבו אנו חיים היום, יש להעדיף את האינטרס הציבורי והחברתי, ולא לתת מקום לזיופים וחממה לעולם תחתון. אני חושב, שיש מקום להרהור שני. במצב הנוכחי, אסור לנו לתת יד להימור נוסף. זה יהיה כרטיס נוסף, וזה שביל חדש לעולם הפשע.

אני חושב, שאנשי ציבור, חברי-כנסת כנבחרים העם, מושלת עלינו החובה למנוע זאת בעוד מועד. עלינו להעדיף טובת החברה על פני טובת מפעל הפיס, שהוא אננם מפעל חשוב.

מר רותם : ח"כ גרוס, אתה יודע, שיש בדין תורה "אשה יפת תואר", שלאדם יש יצרים שלפעמים אי אפשר להתגבר עליהם, וצריך להכניס אותם לאיזה מסלול ולמתן אותם. לוא היינו יודעים, שאם נסגור את הפיס ואת הטוטו, כי אז לא יהיו הימורים, אז לא היינו בעד זה. אבל, אנחנו יודעים שבמקום שאנשים ישחקו בקלפים ובכל מיני משחקים בשבכל פינת רחוב יש שלחן עם מספרים, אנחנו חושבים, שכך אנו מכניסים אותם לאיזה מסלול מסוים, והתופעה הזאת תלך בכוון זה.

זיוף: דיברו כאן על זיוף, כאילו אנו חיים כל הזמן במציאות שזייפנים זייפו פיס וכו'. היתה אולי פעם אחת פעולה של זיוף. אבל, אם מדברים על פתיחת הכרטיס, אני רשמי לי כאן מה נחוץ כדי לפתוח את הכרטיס: אדם, כבודד, לא יכל לעשות את זה. צריך להיות לו שותף, זה צריך להיות שיתוף-פעולה בין המוכר ובין זה שרוצה לפתוח את הכרטיס. זה כבר יותר מאדם אחד. על המוכרים, יש קצת פיקוח, ולא כל אחד יכל להיות מוכר, כמו כן קצת מתעניינים מי המוכר. כאן, הסיכון שתהיה פעולה כזאת, הוא סיכון קטן, וזה לא יכל להיות בהמונים. אם מישהו רוצה לעשות זאת - בשיטה הזאת, הוא יחזיק מעמד זמן קצר, במיוחד כשכאן יהיה עירבוב של סריות ומספרים, כך שהוא לא יכל לתפוש בפתיחה של מאה מספרים את כלה שיטה הזאת.

היו"ר י. ארידור: הוא יפתח 10,000 כרטיסים תוך חדש. לפי אינפורמציה שקיבלנו, מר אורן אמר שהכוונה להוציא כך וכך מאות אלפי כרטיסים, והקבוצה השניה תצא אחרי שהקבוצה הראשונה תימכר.

מר רותם : מקווים שבכל שבועיים תהיה סידרה חדשה. הכוונה היא שכל סידרה תהיה תקופה קצרה. אני מוכן להביא למתכננים את ההערה של היו"ר, שלא תהיה סרייה במחזור יותר משבועיים. הדברים האלה ניתנים, מבחינה מינהלית, להעשות.

היו"ר י. ארידור: 50% מהמחירה יהיה פרסים, 15 זכיות של 5,000 ל"י ז"א אם אתה קונה את כל הסידרה, אתה זוכה ב-50% מהקרן, כי כל כרטיס יעלה 5 ל"י.

מר רותם : ההוצאות להכנת הזיופים לא עומדות בשום יחס לרווחים שאנשים יכולים לעשות מזה. זו אינה הוצאה חד-פעמית, כי זה משתנה.

אני אומר את הדברים, כחבר הנהלת מפעל הפיס. מפעל הפיס מעונין לעשות כל מאמץ שלא יהיו זיופים, ומוכנים לעשות הכל כדי להוריד למינימום את הכדאיות לפתוח כרטיס או לזייף.

מר שלמון : בעית הפרס במקום: אחת הבעיות לדיון היתה האם צריכים להנהיג פרס במקום או לא. אנחנו הנהגנו את ההגרלה עד שנת 1960. לפני זה, היה נהוג פרס במקום, רק בשויץ, והבאנו משם את הדעינן והנהגנו אותו. התברר שזה מקובל על הציבור. ב-1959 היתה למפעל הפיס אמיסיה, שתוך שנה אחרי שהפעלנו את כרטיס הזוטא, הכפלנו את האמיסיה, ז"א הציבור רוצה בזה.

אחרי הרבה שנים של איסור בארה"ב, הגיעו לכך שברוב המדינות יש רק כרטיס זוטא. בארה"ב, אחרי שנים רבות של איסור הגרלות, בשנים האחרונות הם הנהיגו את ההגרלה, כי הם הגיעו למסקנה שאת ארבעים מיליארד הדולר המסתובבים במשחקים אסורים, הממשלה צריכה לשים עליהם יד, ואין דרך אחרת אלא רק בהגרלות אלה. מאות מליוני כרטיסים נמכרו בארה"ב, למרות החולשות בכרטיסים אשר המשטרה שלנו גילתה כאן. שם זה קיים ב-14 מדינות. הם רוצים למנוע את המשחקים המנוצלים ע"י פשע מאורגן. יש ספרות שלמה של מחקרים המעידים שע"י איסור הגרלות לא מגיעים למצב אידאלי שאנשים לא ישחקו בהימורים ודברים דומים.

יש היום בעולם, כ-105 מפעלי הגרלות ממלכתיים, ברומניה, בצ'כוסלובקיה, פולניה, רוסיה, תיאלנד, יפן וכו'.

מבחינה זאת, אנו הצענו את התכנית של הזוטא, או הזכיה במקום, דוקא בגלל ההצלחה הזאת. אנחנו ראינו, שבמשך 16 שנה הפסקנו פעמיים את הזוטא, והיו דעות שונות במפעל הפיס אם צריכים או לא צריכים להנהיג את זה. פעמיים הפסקנו את הזוטא; פעם במלחמת ששת הימים, ופעם לפני שנתיים. בשני המקרים, המכירה ירדה למחצית הכמות. ברגע, שהחזרנו את השיטה, עלינו בחזרה.

יש בציבור לפעמים רושם, שיש מספר אנשים הקונים הרבה כרטיסים. יש גם מקרים כאלה. בין היתר, יש לנו כ-200,000 איש, שמדי שבוע בשבוע קונים אותו מספר, ז"א רוב הקונים מהשתתפים במספר אחד או שניים. ההפרשים בין שבוע לשבוע, אם אין חג או בעיות מיוחדות, ההפרש במכירה מתבטא לפעמים ב-2,000 כרטיסים. ז"א, אם אנחנו רוצים שמפעל הפיס יזרשם יותר כסף למטרות שעבורן הוקם מפעל הפיס, הרי מוכרחים ללכת בכוון הזה. כל הגרלה אחרת - לא יודעים אם תצליח או לא.

יש עוד דברים, שהנהלת מפעל הפיס ערה להם: קדם כל, שמחיר הכרטיס לא יהיה גבוה ולא יהווה מעמסה לאיש שמטבעו רוצה לקנות ולקוות שיזכה.

אצלנו מרויחים 37% של הכרטיסים. ז"א, כל כרטיס שלישי, מבחינה תאורטית, זוכה. זה לקחנו בחשבון, כדי להזרים בחזרה הדבה פרטים קטנים. מתוך 800,000 כרטיסים, יש 280,000 הזוכים במחיר הכרטיס. זה, גם כן, כיון שהנהלה ערה לעניין שיש לתת הרבה פרטים קטנים.

נוסף לזה, בהגרלה הרגילה והגרלה זוטא, אנחנו מחזירים לציבור 60% מהכסף שאנו מקבלים. בהצעה להגרלה החדשה, אנו רוצים להחזיר 50% והחשוב הוא שבערך 35%-38% מהכסף ישאר למפעל הפיס למטרות מפעל הפיס.

זיוף: הבעיה היא לא כל כך זיוף, כי אם מישהו לוקח כרטיס ומשנה את מספרו, אנו מגלים את זה ויש אמצעים לכך. אנחנו יודעים, אם כרטיס שזכה כבר שולם עבורו. הבעיה היא לפנוע שמישהו יוכל לרוקן את הזכיות ולמכור לציבור את הקס. לזה אנו ערים.

בנוסף לשיתוף-פעולה שלנו עם המשטרה במשך שנים רבות - ואנו מקבלים מהם הדרכת ומבצעים את הצעותיהם - יש לנו גם אמצעים נוספים; יש לנו ארגון של מבקרים המסתובבים בכל הארץ מקרית שמונה עד אילת.

היו"ר י. ארידור: אני מקבל, שיש זיווח של המשטרה. ארגון המבקרים שלכם לא הוכיח את עצמו לגבי נושא הזוטא, כי פתיחת זוטא התגלו גם מחוץ לביקורת שלכם. פתיחת זוטא התגלה ע"י הציבור ולא ע"י בדיקת המבקרים שלכם.

מר שלמון: עשינו ארגון מחדש של ביקורת. יש לנו, היום, זה כשנה, ארגון שלם, שבכל חודש בערך אין מקום מכירה אשר אינו עובר בדיקה סמויה או גלויה, מקבלים כרטיסים ובודקים כל סימן, וכל חבילה סגורה בפלומבה של מפעל הפיס. כך, שמצד אחד הבטחון המקסימלי מופעל - לא בטחון מחלט, כי אין דבר מחלט - בנוסף לאמצעי הביקורת שאנו עושים אותם מדי יום ביומו. זה סוגר, פחות או יותר, את המעגל. מתוך הסיכום שעשינו לעצמנו, זה מעל ומעבר לכל מה שיש בכל הארצות, בשוייץ וכדומה. לא הצענו סכום זכיה במקום מעל ל-5,000 ל"י. בשוייץ, כרטיס זכיה במקום יכול לזכות ב-500,000.

כך, שכל הדברים האלה יחד מאפשרים ביקורת ובטחון מקסימלי או אופטימלי.

לפי התכנית המוצעת, 50% מהכסף חוזר לפרטים.
החישוב הוא, שלוקחים בחשבון את ערך האמיסיה ומזה קובעים את מספר הפרטים. אם לא הכלל במכר - זה מתאזן בכל מקרה. זה 50% של הכסף. 30% מהכרטיסים זוכים.

סדרי העבודה שלנו: יש לנו 18 סוכנים ראשיים, ולהם מסונפים כ-1500 מוכרים. אנחנו מספקים את הכרטיסים, כמה ימים לפני התחלת המכירה, לסוכנים הראשיים, והם מספקים לכל המוכרים הקטנים, ויש כל מיני מספרים מוזמנים.

עד התחלת המכירה, לא יודעים איזה מספר זוסא זוכה או לא זוכה.

אחד השינויים, שעשינו לעומת ארצות אחרות הוא, שאצלנו יש מספרים, שרק דקה לפני התחלת המכירה עושים הגרלה ויודעים איזה מספר זוכה. זה מונע את האפשרות, שמישהו לפני התחלת המכירה ידע את המספר.

כאשר מדפיסים את הכרטיסים, הבעיה היא שלא יהיה קשר ביניהם, כי אם צריך לעבור על כמות גדולה, זה פרובלמטי. אבל, אם המכירה נמשכת יותר זמן, ואנו מקווים שבמשך שבועיים יימכרו כל כרטיסי הסידור, הרי גם אז אם הכרטיסים מחולקים למוכרים קטנים ויש סידור להחזיר כרטיסים, יש שורה שלמה של אמצעים. אצל הסוכנים הראשיים זה נשאר יומיים-שלושה, ואחרי זה שולחים את הכרטיסים לסוכני-משנה. סוגרים אותם בפלומבות וזה יוצא לשטח למכירה. הכרטיסים, שלא נמכרו ביום חמישי עד לפני ההגרלה, צריכים להכנס ומבטלים אותם. מה שנשאר בחוץ, זה על חשבון הסוכן או סוכן-משנה. יש ועדה ויש רואה-חשבון, כדי למנוע שימוש לרעה בכרטיסים שהיו בחוץ ולא החזירו אותם.

אנחנו משלמים לסוכנים הראשיים 10% דמי עמלה, ומתוך זה מחייבים אותם לשלם 7% למוכרים הקטנים.

מ. הכהן : כל אדם יכול להיות סוכן ראשי?

היו"ר י. ארידור : ז"א הרווח של הסוכנים הראשיים הוא בערך 200,000 ל"י לחודש, וכל סוכן ראשי מרויח יותר מ-10,000 ל"י. 800,000 כרטיסים כל כרטיס 8 ל"י זה 6,400,000 ל"י. 3% מזה זה בערך 200,000 ל"י וזה לשבוע. אם אתה מחלק את זה ל-18 זה בערך 10,000 ל"י לשבוע רווח ממוצע של סוכן ראשי.

מר שלמון : 18 הסוכנים מעסיקים 35 כלי-רכב, 180 פקידים הצריכים לחלק את זה, ויש עבודה מסוימת. אני לא בא להגיד, שזה עסק רע. הכסף של הסוכנים האלה נמצא במפעל הפיס, ז"א הסוכן מפקיד כסף.

עם הסוכנים הראשיים יש לנו חוזה לתקופה של שלוש שנים. בהתחלה, קשה היה לגייס סוכנים. היום זה יותר קל. בגמר התקופה של החוזה, ההנהלה מנהלת מו"מ עם הסוכנים.

מ. הכהן : מה הקריטריון לפי יכל להיות סוכן ראשי?

מר שלמון : ב-1978 העניין יהיה אקטואלי, כי אז ייגמר החוזה, ואז ההנהלה תוציא מיכרו.

היו"ר י. ארידור : אם אתה נותן 3% רווח, במה מתבטא המיכרו?

מר שלמון : בהתחלה נתנו 14,5% ואחר כך הקטנו את אחוז הרווח.

היו"ר י. ארידור : אם אתה אומר, שהרווח הוא 3%, במה מתבטא המיכרו?

מר שלמון : בשני כוונים: אפשר לדרוש הורדת דמי העמלה, וכן הבטחה למכור יותר. במיכרו נוכל להוריד את אחוז העמלה, או נאמר מי שיסכים למכור בפחות עמלה.

היו"ר י. ארידור: למה לא עשיתם את ההורדה עד עכשו?

מר שלמון: בגלל הלחץ של המחזור.

ש. גרוס: כאשר אתם מכנימים לבנקים את הכסף, זה מליון ל"י לשבוע, כמה רבית אתם מקבלים מהבנק? אפילו נאמר לזמן קצר? היום הבנקים משלמים 18%. האם אתם מקבלים רבית מהבנקים?

מר שלמון: בהחלט מקבלים רבית, אבל לא ידעתי שאשאל על כך ולא בדקתי את זה. אני מוכן לבדוק את זה כדי לתת תשובה מדויקת.

מר רותם: רוב הכסף מונח אצל החשב הכללי. יש כמובן רבית. יש לנו יחסים רחבים על הלואות ומגדילים את הפקדונות, וזאת מערכת יחסים שלמה עם הבנקים. אפשר להביא את המאזן ולראות.

מ. הכהן: בין 18 הסוכנים הראשיים, יש גדולים ויש קטנים, או שאתם נותנים לכלם את אותן האפשרויות, ולכל ה-18 בעלי הזכות, כמה שזה מתחלק, זה שווה לכלם? לפי איזה מפתח, לפי איזה קריטריון הסוכנים האלה הפכו להיות סוכנים ראשיים?

מר שלמון: יש 14 סוכנים, הקיימים מאז השנה או השנתיים הראשונות של מפעל הפיס. הם התחילו מהתחלה, והתחילו ב-14,5% והיום הם מקבלים 10%. יש 4 סוכנים, אשר נכנסו בזמן הארכת החוזים, והם הצטרפו. התנאי העיקרי הוא דמי עמלה. בכל פעם מחדשים חוזה ומשנים את התנאים. יש גדולים ויש קטנים. כאשר מסתיים החוזה, יש דיון ומחליטים אם להמשיך את החוזה או לחדש את החוזה. בתל-אביב יש 8 סוכנים.

מ. הכהן: האם קימת תופעה - ויש לי חשש שקיימת - שסוכנים העבירו את הזכיון שלהם למישהו אחר?

מר שלמון: זה לא יכול להיות, כי בחוזה נקבע, במפורש, שהסוכן לא יכול למכור או להעביר את הזכיון. יש דק שני מקרים שהוא יכול למסור, וזה גם כן בהסכמת הנהלת מפעל הפיס; אם חלילה הבעל נפטר, מעבירים את זה לאשה ואם תוך ארבעה חודשים היא מצליחה למכור פראוי, היא ממשיכה להיות הסוכן, והמקרה השני הוא אם הסוכן הגיע לגיל מבוגר והוא רוצה להעביר את זה לבנים שלו.

במציאות לא היה מקרה שסוכנים מסרו זכיונות למישהו אחר. אין אף מקרה, וזה נבדק בכל שנה ושנה.

מר רותם: הנהלת מפעל הפיס בודקת האם לא כדאי להעביר את כל פעולות הסוכנים אליה, לעתיד לבוא.

נצ"מ קפלן: היתי רוצה להדגיש את הנקודה, שאין בסחון אבטלוסי בנושא הזה. הדבר הוא יחסי. השאלה מה מדת הקושי. זה גם לא כל כך נכון להגיד, שאורבות אותן הסכנות כמו בהגרלה הקודמת. אנחנו יכולים להגיד אם זה יותר קשה, ומה קובע שזה יותר קשה. יש כמה מרכיבים; אם אתה צריך להשקיע בציוד מיוחד, בארגון גדול, וזה דבר שיעלה הרבה כסף - זה מרכיב אחד. אם יש לך מיגבלה של זמן - יש לך קושי בוסף. כשיש לך פחות זמן, זה יותר קשה ואתה מקשה על הזייפן. אם אתה דורש מיומנות מיוחדת על מנת לבצע את הזיוף או התרמית - זה גם כן מקשה. אם אתה מגביר את הסיכון, ויש שני סוגי סיכונים: סיכון שזה יתגלה, והסיכון שאתה מסכן את עצמך בכך שאתה צריך להביא ציוד מיוחד ולעשות פעולות מיוחדות, הרי אלה הם מרכיבים כאשר אננו מושבים על הקושי. זה קיים לגבי מטבע ושטרות כסף ולגבי תעודות.

אין דבר משלם. אפשר לזייף. השאלה היא מה מדת הקושי ומה סיכויי ההצלחה, ומה הסיכון. במסגרת זאת אנו צריכים לדון בנושא. צריך לרדת מהמחשבה שיש דבר שאי אפשר לזייף אותו. אנחנו יודעים, שהגרנים זייפו את הכסף האנגלי עד כדי כך שהאנגלים לא היו מסוגלים להבחין בין המקור לבין המזויף. זה נקרא זיוף משלם, אבל יש גם דרג של זיופים. יש זיוף משלם שהוא יכל גם לרמות מעבדה. יש זיוף ברמה, שאתה יכל לרמות את הקונה, ואתה מספק לו את הסחורה, וזה איננו מעורר ספק וחדש בלב איש, שאיננו עוסק בבדיקה מעבדתית. באמצע, יש לנו מנגנון הביקורת, בין הקונה ובין המעבדה יש מערכת של ביקורת המשמשת כמסננת בארגון בגד זיופים.

לפי המלצתנו, ביקשנו שתהיה מערכת בדיקה, וזאת לשתי מטרות: אתה בודק בדיקה פיזית, ואתה קובע שיש דברים חשובים יותר ופחות חשובים, ואתה קובע, שלמרות שהצליחו לרמות את הקונה, לא הצליחו לרמות את המבקר, כי המבקר הוא חשדן.

הסוג השני של הביקורת הוא, הסיכויים להצלחה. אם אתה מוצא שאצל מישהו יש אחוז הרבה יותר גדול מהסביר של הצלחות, זה אומר דרשני, ז"א ביקורת מתמדת לפי תורת ההסתברויות של זכיינים ואפשרויות להצליח.

כשאנו מדברים על דבר כזה, צריך לקחת בחשבון לא רק את הבעיה של הקושי, אלא גם כל הליווי של הביקורת. אם כן, השאלות שהועלו היו אלה: אפשר לתכנן לתגבר את הקושי. אתה יכל להכניס צבעים, שלא נראים לעין, וכל מיני דברים מתוחכמים, וגם בציורים. בביקורת עם מבורות מסוימות, יכולים לגלות דברים, שמישהו אחר לא יגלה. ז"א, גם זה דבר שניתן לתגבר. יש לקחת בחשבון, שעל מנת לעשות את הכרטיסים הזה עם האלומיניום ולהדביק אותו מחדש, אתה צריך איזה שהוא תהליך דומה להלחמה, וזה צריך להיות מכשיר מיוחד וחומר מיוחד. ז"א, כל דבר יכל לגלות אותך, ז"א יכולים לברר מי קונה חומר ולמי יש מכונה כזאת ומכשיר כזה וכו'. אנחנו מדברים עכשו על חקירה של גילוי זיופים, זה לא רק האמצעים הטכניים.

הועלתה שאלה ביחס לזמן. ברור, שאם יש שבוע זמן, זה יותר קשה, ואם יש ארבעה שבועות זה יותר קל. אפשר גם להכניס קודים ועוד כל מיני אפשרויות. אפשר לעשות שהדבר לא יהיה ידוע, אלא שבוע לפני ההגרלה, ואז המזייף לא יכל למלא את הכל באותו שבוע. גם בנושא הציורים אפשר למצוא דרכים כדי להקשות בענין זה.

בטחון של 100% אין בזה, והמטרה לא רוצה לקבל על עצמה כאילו היא אמרה שאנו סומכים ידינו על שיטה זאת או אחרת. אנחנו בעד זה, שכל שיטת הדפסה של מסמן או דבר שיש סכנת זיוף או אחרת, שהבטחון יהיה עד כמה שאפשר גדול. אנחנו משתתפים בוועדה לבטחון המטבע ומשתדלים להכניס דרישות שלם בטחון המטבע. המטבע הישראלי, מבחינה זאת, הוא טוב מאד וקשה לזייף אותו.

לכן, אנו מעוניינים באספקט של מניעת עבירות, ושזה יהיה קשה. לכן, אנו משתפים פעולה ומוכנים להמשיך לשתף פעולה.

ש. גרוס : האם היו מקרים של זיוף?

מר פיינווקס: היו מקרים, אבל המבקרים גילו אותם והביאו את זה למשטרה. שאלו כאן האם מזייפים את המספר מלמעלה. יש מקרה אחד או שנים פה ושם ואז הוא מרמה את האיש שהוא מוכר לו. הביאו אדם למשפט והוא קיבל עונש. הוא נתן תעודת זהות שלו, רשמו זאת, אחר כך הוא תפס שזה לא טוב עבורו, אז הוא זרק את תעודת הזהות ואמר שהתעודה נגנבה. האיש הזה הורשע. המקרים הם בודדים.

היו"ר י. ארידור: אני מודה לאורחים על העבודה שהם עשו, וכן המידע שהם נתנו לוועדה.

הבעיה היא זאת: לאחר ששמענו את נציגי המשטרה, הבינותי, שמבחינת חדירה לתכנון של הכרטיס בלי אמצעים מכניים, המשטרה קובעת שבמידע שיש בידיה אין אפשרות לגלות את זה. אשר לחדירה באמצעים מכניים - המשטרה קובעת, שאין בטחון ב-100%.

אני רוצה להביע הערכה רבה למשטרת ישראל בנושא זה, כי בנושא הזיופים המידע המצוי בידי משטרת ישראל הוא מהטובים בעולם.

לגבי אמצעים מכניים, אין בטחון ב-100% והשאלה תלויה בביקורת הסטטיסטית הנועזת אצל המוכרים במקומות שנתגלה אחוז זכיות גדול, וזה תלוי בזמן העומד לרשות המזייפים לבצע את הזיוף.

מעבר לנקודה הזאת, קשה לנו להתקדם.

ב.צ.קשת : מה ההכנסות של מפעל הפיס עד היום? שאלתי היא, כדי לדעת מה התוספת שהם מקווים להשיג?

היו"ר י. ארידור : אם הם יוציאו בכל כמה שבועות סידרה של חצי מליון כרטיסים, בהערכה שימכרו 80%, ז"א 400,000 כרטיסים זה יהיה 2 מליון ל"י הכנסה, ומזה 50% זכיות, ואז ישאר להם מליון ל"י, ומזה יורד 10% עמלות, אם כך יהיה להם כמעט מליון ל"י לחדש. ההכנסה הצפויה של מפעל הפיס היא בערך 12 מליון ל"י לשנה.

ב.צ.קשת : ע"י ההגרלה הזאת מגדילים את ההכנסה ב-10%. אני פתוח לשינוע, אבל נראה לי כרגע שכאבי-הראש בענין זה הם רבים ואנו נכניס את הישוב לקלחת בגלל 10% הגדלה של הכנסות, ועל סמך זה יכנסו לסיכונים רבים, וזה לא נראה לי. הלא גם יתכן שההכנסות יהיו פחות מ-10%. לפי מבט ראשון, הדבר הזה אינו כדאי מבחינת המאמץ שיש להשקיע בזה. אני לא שוכנעתי ממה ששמעתי עד כה.

ב. מואב : אם היתה עומדת לפנינו השאלה ביחס להימורים - כן להפעיל את מפעל הפיס או לא להפעיל - זאת היתה שאלה אחרת, והיתי מתחסם לזה אחרת. אבל, כאן מדובר על המשך קיומו של מפעל הפיס, היות ומדובר על אמצעים להגדיל את מכירת כרטיסי ההגרלה, ומה שמוצע כאן זו שיטה לעודד את מכירת כרטיסי מפעל הפיס, וכך מדי פעם מחדשים את ענין הציבור ע"י שיטה אחרת. זאת הצעה, ובעשתה בדיקה גם של הצד הפלילי והסכנות.

אני חושב, שאנחנו צריכים לתת יד לקיום ההגרלה הזאת. שמעתי ושוכנעתי, שיש להמשיך ולקיים את מפעל הפיס. אין לנו היום תחליף. יש צעדים הננקטים למנוע שימוש לא נכון בפיס, ולכן אני מציע להמליץ לאשר את ההצעה.

י. בארי : אני סומך ידי על כל דברי ח"כ מואב. גם אלמלא המשרות הנועזות והחייביות העומדות בפני מפעל הפיס, היתי תומך בקיום מפעל זה מטעם שצינתי קדם - שיצר ההימורים אינו ניתן להדברה, והשאלה לגבי קיום הפיס או אי-קיום הפיס היא האם ההימורים יהיו ממוסדים או פראיים, ולכן אני בעד אישור ההצעה.

ד. קורן : אני בעד קיום ההגרלה המוצעת.

א. גיבלבר : אם היתי צריך להצביע בעד הקמת מפעל הפיס או אי-הקמתו, היתי מצביע נגד. אבל, כיון שהוא קיים, ואני משלים עם העובדה שהוא קיים, וברור שיש בו זכיה ויש בו אפשרות פיתוי לפשע וכו', אבל הפיס מוכרח לעמוד בהתחרות על דעת הטהורים ועל הפסיכולוגיה שלהם, ולכן הוא מציע צורה חדשה מדי פעם. זאת צורה נוחה, כי מה שניתן לזכות במקום זה 5,000 ל"י ולא 100,000 ל"י, לכן לדעתי זאת צורה יותר נוחה.

לפי הבירור שהיה כאן, מובן שהשיטה הזאת יותר נוחה מדברים אשר כבר קיימים. לכן, אני לא רוצה להפריע לביצוע הדבר, כי אני לא אתקן את החברה אלא אפריע לביצוע הדבר. לכן, אני לא מצביע נגד.

היו"ר י. ארידור: לאתר שמתקיימים התנאים שהוצגו בפנינו, ז"א הקף המכירות הוא כחצי מליון בכל כמה שבועות, ונעשות הבדיקות הסטטיסטיות, לאחר מעשה, היתי מחייב את הנסיון הזה. אני לא רואה, בהקף כזה, סכנה גדולה. סכנה תאורטית קיימת, וזה קיים בכל דבר שנעשה. אי אפשר למנוע סכנה תאורטית. הבעיה היא מדת הסיכון המעשי, והיא אינה גדולה.

אני מציע - אם הוועדה תאשר את ההצעה - שהוועדה תזמין את נציגי מפעל הפיס כעבור חצי שנה או שלושה חדשים כדי לשמוע מפייהם מה הקף המכירות ומה נעשה בפועל בנושא זה. בהנמקות אלה היתי מחייב את התכנית.

א. גיבלבר: פה דובר על סוכנים ראשיים. זה ענין שהוא מתפתח והזיכיון ניתן לאנשים מסוימים, לא על פי כללים מוסדרים מראש. אם הדבר הזה נושא רווחים, וזה בנוי על אחוזים ולא על משכורת, הנושא הזה צריך לענין אותנו מהאספקט הזה, שבידי אנשים מסוימים יכל להתרכז סכום גדול של הכנסה ללא כל יחס לעבודה שהם משקיעים בזה.

היו"ר י. ארידור: היתי מסכים עם דברי ח"כ גיבלבר, אבל אני מציע שנפריד בין שני הנושאים. בהזדמנות אחרת נזמין את מר אורן לוועדה כדי שיסביר מה נעשה בצד הזה של הנושא הזה.

נ. אליעד: אני מסכים עם דברי ח"כ מואב. מה שאמר ח"כ גיבלבר, זה דבר המטריד אותי. רציתי לדעת אם יש קריטריונים לפיהם אדם נהיה סוכן ראשי, כי יש לנו נכים וכו'.

היו"ר י. ארידור: אני מבין, שדעת הרוב בוועדה היא לחייב את התכנית. אני מציע, שאנו נוודיע למר ארן מה דעת רוב חברי הוועדה, והמסקנות של הרוב בוועדה ינוסחו כך שישקפו את הדברים הבאים: ניתן ביטוי להערכת התרומה של מפעל הפיס לבתי-חולים בתי-ספר וכדומה. דעת רוב חברי הוועדה היא, שנוכח אמצעי הבטיחות, אין מקום להתנגד לנסיון אשר מציע מפעל הפיס. הוועדה תחזור ותדון בנושא הזה כעבור שלושה חדשים, לאור הנסיון המעשי שנצטבר. בנוסח זה, נניח את המסקנות על שלחן הכנסת.

2. חקירת ראשי רשויות מקומיות ע"י המשטרה

א. גיבלבר: ח"כ אבו-חצרה אמר, שבזן האחרון יש חשדות כלפי אנשי ציבור, ראשי רשויות מקומיות, וזה טבעי שיש אנשים שיש להם מידע והם משתמשים בזה.

השופט של המשטרה בענין זה נמשך שנה, שנה וחצי, דבינתים איש-הציבור ממשיך לכהן בתפקידו.

יש להציע שיהיה שיפול מהיר, כשמדובר באיש מסוג זה. יש מקרים שאין אפילו השעיה מהתפקיד, וזה ראש עיר וכדומה, זה אמור לגבי רחובות, לגבי חצור, ואומרים "המשטרה מטפלת". נראה לי, שאנו צריכים לתת את הדעת ולחשוב מה אנו יכולים לפעול בענין זה.

היו"ר י. ארידור: במקרה אחד פניתי למשטרה ובקשתי לזרז את החקירה, כי המשכה של החקירה גורם לכך שהמועצה לא יכולה לפעול כראוי. אני חושב, שאני יכל לפנות על דעת הוועדה, שבענינים הקשורים לראשי עיריות, המשטרה מתבקשת לזרז את החקירות.

היו"ר י. ארידור: אני עומד לזאת בשבוע הבא, במשלחת היוצאת
לועידת הביטחון בונקובר. המשלחת היא מטעם
המדינה, ואני משתתף כיו"ר ועדת הפנים של הכנסת. בזמן העדרי,
ימלא את מקומי ח"כ ב.צ.קשת.

הישיבה נבעלה בשעה 10.40